

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ «РОССИЙСКИЕ ЖЕЛЕЗНЫЕ ДОРОГИ» КОМПАНИЯСИ БОШ ДИРЕКТОРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 19 май куни «Российские железные дороги» компанияси («РЖД» ОАЖ) бош директори — бошқаруви раиси Олег Белозёровни қабул қилди.

Темир йўл алоқалари соҳасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг янги йўналишлари ҳамда бутун минтақанинг транзит салоҳиятини самарали ишга солишга қаратилган муҳим инфратузилмавий лойиҳаларни илгари суриш йўллари кўриб чиқилди.

Давлатимиз раҳбари икки мамлакат темир йўл маъмуриятлари ўртасида, шу жумладан, халқаро тармоқ тузилмалари доирасида анъанавий яқин ва сермахсул ишбилармонлик алоқалари қарор топганини мамнуният билан қайд этди.

Пандемия шароитида, кенг ривожланган ва ўзаро интеграциялашган транспорт коммуникациялари, энг аввало, темир йўллар коронавирус оқибатларига муваффақиятли қарши курашиш ҳамда Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорликнинг жадал суръатини сақлаб қолишга хизмат қилгани таъкидланди.

Амалий шерикликни кенгайтириш, жумладан, мамлакатимизда темир йўллар тизимини тақомиллаштириш бўйича ҳамкорлик қилиш, юк ташишлар ҳаж-

мини кўпайтириш учун қулай шароитларни шакллантириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ташиш механизмларини йўлга қўйиш, йўловчи поездларининг қатновини қайта тиклаш ва юқори малакали мутахассисларни тайёрлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Халқаро молиявий институтларни жалб қилган ҳолда Мозори Шариф — Кобул — Пешовар темир йўлини қуриш лойиҳасини биргаликда илгари суриш масаласи ҳам кўриб чиқилди.

Лойиҳани ҳар томонлама тайёрлаш, шу жумладан, техник ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва қурилишни тез фурсатда бошлашга қаратилган ишларда иштирок этиш юзасидан келишувга эришилди.

«РЖД» раҳбари Олег Белозёров тармоқ компаниялари темир йўллар соҳасидаги шерикликнинг устувор вазибаларини амалга оширишда кенг қўламда ҳамкорлик қилишга тайёр эканини таъкидлади.

Ў.А.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

«Халқ сўзи» учун махсус

ОРОЛБЎЙИ МИНТАҚАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА АҲОЛИ ҲАЁТИНИ ЯХШИЛАШ ЯНГИ КўЛАМ КАСБ ЭТМОҚДА

БМТ Бош Ассамблеяси томонидан Оролбўйи минтақасини экологик инновация ва технологиялар зонаси, деб эълон қилиш тўғрисидаги резолюция қабул қилинганини халқаро жамоатчилик вакиллари олқишламоқда.

Цзян Янь, Хитойнинг Ўзбекистондаги элчиси:

Хитой томони мазкур резолюциянинг ҳаммуаллифи сифатида бу воқеадан чин дилдан хурсанд.

Сўнгги йилларда Президент Шавкат Мирзиёев раҳнамолигида мамлакат ичида ҳамда хорижий ҳамкорлар билан биргаликда Оролбўйи минтақасида атроф-муҳитни тиклаш, ижтимоий-иқтисодий аҳволни яхшилаш борасида фаол олиб борилаётган эътиборга молик ишлар самара бермоқда.

ОЛАМ ДАРДИ

Резолюция асосида амалга ошириладиган вазифалар ҳудуддаги экологик вазиятни юмшатишга хизмат қилади.

Орол денгизи қуриши оқибатида келиб чиққан экологик вазият нафақат Ўзбекистон ёки минтақамиз, балки сайёрамизнинг экологик тизимига ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда. Аммо уни бартараф этиш масаласида бутун дунёнинг куч ва имкониятларини бириктиришга кўп йиллар давомида аниқ ташаббус ёхуд уни илгари сурадиган етакчи бўлмасдан келди.

Муносабат

Шавкат Мирзиёев Президентлик ваколатига киришиши билан ана шу масалага жиддий эътибор қаратди. Дастлаб 2018 йил августда Туркманбози шаҳрида ўтказилган Оролни қутқариш халқаро жамғармаси таъсисчи-давлатлари раҳбарлари йиғилишида бу масалани илгари сурди. Кейин эса ўтган йил сентябрда БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида аъзо давлатларни мазкур масала бўйича

махсус резолюцияни ишлаб чиқиш ва қабул қилишга чақирганлигини барча яхши билади. Куни кеча ана шу ҳужжат БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессияси ялпи мажлисида бир овоздан қабул қилингани барчамизни мамнун этди. Негаки, ундан ўрин олган долзарб вазифалар ихроси Оролбўйи ҳудуддаги экологик вазиятни юмшатишга ишонамиз.

МИЛЛАТПАРВАР

«...Шавкат Мирзиёев дадил амалга оширган яна бир энг муҳим жиҳат шуки, бунини мен озодликка эришганимиздан кейинги буюк ва тарихий ислоҳот, деган бўлардим, пахта далаларига сочилиб кетган миллат болаларини эгатлардан қайтариб олди. Унинг эгилган боши, тупроққа қоришиб кетган қадр-қимматини тиклади... Мамлакат халқаро ҳамжамият олдида «Болалар меҳнати», «Аёлларни оғир ва хатарли меҳнатга жалб қилиш», «Мажбурий меҳнат» деган таъна-дашномлар, исноддан қутулди, турли иқтисодий чекловлардан озод этилди».

2 ва 3-саҳифаларга қаранг. ➡

Қудратилла РАФИҚОВ, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзоси, сиёсатшунос

Ўзбекистон — Индонезия:

ЎЗАРО ҲАМКОРЛИК ЮКСАК БОСҚИЧДА

Ижтимоий ҳаётнинг турли соҳаларини ривожлантириш юзасидан тажриба алмашишга йўналтирилган парламентларо дўстлик гуруҳларининг доимий мулоқотлари, амалий учрашувлари давлатлараро ўзаро ҳамкорликнинг янада мустаҳкамланишига хизмат қилмоқда.

Ўзбекистон ва Индонезия давлатлари ҳамкорлигининг бу галги учрашувлари, Индонезия парламенти Вакиллар палатаси Спикерининг ўринбосари Раҳмат Гобель бошчилигидаги делегациянинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасига ташрифи кун тартибидан жаҳондаги мураккаб эпидемиологик вазият оқибатларини, унинг жамият ҳаётига келтирган салбий таъсирларини юмшатиш, ўзаро кўп қиррали алоқаларни янада кенгайтириш масалалари ўрин олгани эътиборга молик.

Акс садо

Мухтабар ХУСАНОВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты, «Ўзбекистон — Индонезия» дўстлик гуруҳининг аъзоси:

— Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Индонезия Республикасининг Халқ вакиллари кенгаши ўртасидаги «Ўзбекистон — Индонезия» дўстлик гуруҳининг қуйи палатада ўтказилган учрашувида ҳамкорликнинг янги соҳалари юзасидан фикр алмашилди. Эътиборга мо-

лик жиҳати шундаки, унда парламентларо алоқаларни мустаҳкамлаш, олий таълим муассасалари ўртасида талабалар алмашиш, савдо-саноат, қишлоқ хўжалиги соҳаларидаги ришталарни тақомиллаштириш йўналишлари эътиборда бўлди. Айниқса, мамлакатимизда зиёрат туризмни кенг йўлга қўйиш, буюқ аждоқларимизнинг қадимжолари, ноёб асарлари билан танишиш, тарихий маданий-маърифий мерос объектларига ташрифлар уюштириш юзасидан кенг қўламли комплекс тадбирлар режасини ишлаб чиқиш таклифлари илгари сурилди.

«ЎЗ БОШПАНАНГ БЎЛГАНИГА НИМА ЕТСИН!»

дейди фарғоналик Шахноза Ҳайитова

Бу дунёда имконсизликдан ҳам ортқ дард борми? Кўзингизнинг оқу қораси бўлган норасида болангиз учун дорига пул тополмай, кечаси билан гўдагингизни мажолисиз кучоқлаб йиғлаб чиқиш нечоғли азобли...

Сенатор ва ҳаёт

Тўрт йил электр нури-сиз, тоқдан бир шингил узум узиб ея олмай, тандирда бир сават нон ёполмай, катакладек қоронғи уйда минг ҳадик билан яшашни тасаввур қила оласизми? Болаларингизга янги кийим олиб бера олма-сангиз, дарс тайёрлаши учун шароити бўлмаса, дидингизни кимга айтасиз?..

Бу оила ҳаётининг кутилмаган зарбаларидан кўп азият чекди. 2020 йили уч ёшли Мухаммадабон онкологик касаллик туфайли ўн гулидан бир гули очилмай сўлди, орадан ярим йил ўтиб-ўтмай оила бошлиғи Илҳом Ҳайитов 41 ёшида жигар хасталигидан вафот этди.

Икки беморда қайта-қайта жарроҳлик амалиётлари ўтказилиб, оиланинг иқтисодий аҳоли ўта ночор қолган эди. Шундан сўнг Шахноза Ҳайитова турмуш ўртоғидан ёдгор икки қизи — 11 ёшли Шахло ва 7 ёшли Лобар билан ота уйида яшай бошлади. Ортимида хотин-қизлар, кам таъминланган оилаларга кўрсатилаётган эътибордан руҳланиб, Олий Мажлис Сенатига уй-жой қуришда ёрдам сўраб мурожаат қилди. Сенат аъзоси, «Нуроний» жамғармаси Фарғона вилояти бўлими раиси Топоволди Холдоров бу оила шароитини ўрганди.

Фарғона вилояти ҳокимли-

ги, Фарғона тумани секторлари раҳбарлари томонидан сенаторнинг ушбу оилани янги уй қуриб бериш ташаббуси қўллаб-қувватланиб, атиги икки ой ичида Шахноза Ҳайитовага ярқираган иморат солиб берилди.

Рамазон ҳайити байрами арафасида вилоят ҳокими Хайрулло Бозоров Фарғона туманидаги «Янги йўл» маҳалла фуқаролар йиғинига қарашли Кўргонтепа қишлоғида бўлиб, Шахноза Ҳайитовага янги уйнинг кадастр ҳужжати ва рўзгор учун зарур бўлган жиҳозларни топширди.

— Бугун ҳеч ким давлатимиз, Президентимизнинг меҳр-эътиборидан четда эмас, — дейди янги уй соҳибаси. — Бундай рағбат бизнинг оила ҳаётини ҳам ёруғликка олиб чиқди. Янги уйга кўчиб ўтгач, қўрган кийинчиликларимиз тушдек ортда қолди.

Чигал ва мураккаб, тангу тор вазият одам боласи нечоғи ҳимосиз ва бир имдод-га муҳтож эканини мудом аниқ намоён этиб келган. Биз буни кечаги ва бугунги кунларимиз мисолида ҳам кўрдик, кўряпмиз...

Ўтган йили катта ваҳима билан бошланган, ҳамон ўз куткуси билан бутун инсониятни айрича бир ҳадикка солиб турган коронавирус пандемияси манаман деган одамлар, ҳатто оламга қозилик даъвосидаги давлатларнинг ҳам озгига талқон солиб қўйгани бор гап. Ўлим ҳақидаги кунлик статистикалар, пандемия сабаб иқтисодиётлардаги инқирозлар қўланкаси одамларни ҳам, ҳукуматларни ҳам шошириб қўйди. Жаҳондаги умумқайфият траекторияси трагик мотивларга қоришиб кетди. Бунинг устига, дунёнинг турли бурчакларида давом этаётган қонли тўқнашувлар, сиёсий низолар, келишмовчилигу фиску фужурлар, талотумлар натижасида оддий одамларнинг турмуши издан чиқаётгани, тинч аҳолининг ёстиги қуриётганини кўриб туриш ҳар қандай кишининг юрагига адоқсиз оғриқ солади.

...BBC рус хизмати Нигерияда қуролли тўдалар мактаб ўқувчиси бўлган 300 нафар қизни тоовон пули эвазига гаровга олгани ҳақида хабар берган март ойи ўрталарида мен Сурхондарё вилоятида сафарда эдим. Президентимиз топириғига кўра, вилоятда хотин-қизлар муаммоларини ҳал этиш, уларга зарур ёрдам кўрсатиш, аёللаримизнинг ҳаётини ўзгартиришга йўналтирилган ҳаётбахш артерия — «Аёллар дафтари» фаолиятини ўрганаётган эдик.

Бироқ зикр этилган бу хабар, гарчи дунёнинг нариги бурчида содир бўлган эса-да, қалбимни ранжитди, ҳаёлларимни тўзғитиб юборди, оромимни ўғирлади. Зотан, воқеа инсонлар, норасида болалар билан боғлиқ эди. Ҳар бир одам боласининг бу дунёдан рўшнолик кўриш, бахт ва иқболга бурканиб яшашга ҳаққи бор. Ва бу адолатдан бўлади!

Аммо кўҳна дунёнинг тартиботи шундай эканки, унга кўра, адолат билан хиёнат, одиллик билан разилик, муҳаббат ва қабохат мудом ёнма-ён юрар экан. Маълумотларга кўра, биз замонавий деб атаётган бугунги оламда содир этилаётган ёвузликлардан энг кўп жабр чекаётганлар аёллар ва болалар экан. Ғалати парадокс: бир қўлимиз билан овозкучайтиргични тутиб, «биз тараққиётнинг чўққисига чикдик, коинотни забт этдик, инсон ҳуқуқлари тўлиқ таъминланди», дея ҳайқирамиз, иккинчи қўлимиздан эса разилик ва қабохат қамчисини ташламаймиз. Бунда жабр кўраётган, таъбир жоиз бўлса, қамчидан озор чекаётганлар эса аёллар ва болалар бўлиб қолмоқда.

Яқинда «Euronews» аёллар учун энг хавфли давлатлар ўнталигини маълум қилди. Улар орасида тараққий этган, «бугунжаҳон полицияси» ролини қўлга олишга даъво қилаётган давлатларнинг ҳам борлиги кишини безовта қилади, албатта. Шулар ҳақида ўйлаганда беихтиёр Лев Толстойнинг зулмга қарши исён тарзида айтган қуйидаги гапи ҳаёлда айланади: Одамларни осадиган иншоот — дорнинг оғочи қайси дарахт танасидан ясалар экан?!

Албатта, даҳоларнинг меҳр-муҳаббат, эзгулик, инсонпарварликини ёқлаб айтаётган бундай ўтли нутқлари бугун ҳам кулоққа кўп чалинади. Бу эса дунё мудом тўлғама ичида эканини кўрсатади.

Мана, дунёга бир қаранг, нималар бўлаётир Ер юзида? Шарқ ўлкаларини чулганган уруш, тараққий топган мамлакатларда содир этилаётган қонли ҳуруж ва террор, одамлар юз-кўзидаги қўрқув ва саросима, гўдагини бағрига босиб балодан қочиб бораётган мушטיפар келинчакка қараб, юрак-бағринг туз селгандай ачишади.

Кеча яна телеэкранда бир болани кўрсатишди. Журналист ундан:

— Орзуинг нима? — деб сўради.

Уруш боласи ҳасратли нигоҳда шундай жавоб берди:

— Эрталаб уйкудан турганда ота-онам билан опа-учам ўйда, эсон-омон бўлса бас...

Аслида, дунёни остин-устун қилаётган ёвузлар ҳам, уларнинг кинли-ғаразли иддаси ҳам ўша бечора боланинг ёки Нигерияда гаровга олинган 300 нафар мушטיפар қизнинг қатра кўз ёшига арзимайди. Шундай кезларда беихтиёр кўнглида бир ўқинч буй кўрсатади: ҳаёт нима учун берилди? Орзу-хавасли инсонлар яхшиликка интилиб яшаши учун эмасми?!

«Боғ ҳаёли боққа, дўкон ҳаёли дўконга олиб боради», дейди Мавлоно Румий. Ният самимий бўлса, кўнглиларни равшан этувчи ишлар ҳам, ободлигу тинчлик, фаровонлик ҳам йўлимизда бўлади, деганидир бу.

Шуларни тахайюл ва тафаккур мезонларида солиштирар экансиз, бугун ҳаётимизда юз бераётган ўзгаришлар, мамлакатимизда амалга оширилаётган ишлар қадр-қиймати кўзингизга бошқача кўриниб кетади. Зотан, биз ҳам қўйинчилигу азоб-укубатни, мустабидлик ситамларини кўп ва ҳўб тотган халқмиз. Буни билиш, англаш учун эса ўттишимизга бир назар ташласак, ўйлайманки, масала янада ойдинроқ кўринади.

II

Бу Чатан ўтмиш, ҳақиқатан ҳам, оғир ва вигал. Қонли истилоқлар руҳанида битмас-туганмас жараҳат қолдирган. Агар биз ўша босқинлар замирига назар ташласак, ўша истилоқлар арасида, қийин ва оғир паллаларда, халқ ўз ҳолига ташлаб қўйилганига ва яна ҳам ачинарлиси, мислсиз хиёнатларга гувоҳ бўламиз.

Муаррихларнинг таъкидлашича, ҳар бир истило халқ хотирасида ўнғланмас асорат қолдиради. Буни «оқпошмо» босқини, айниқса, шўро сиёсати, коммунист мафкура зулми мисолида яқол кўриш мумкин. Албатта, ўтган тарихий сиёсилалар миллий ўзлигимизга етказган зиён ва тушунчалар ҳамон онг остида яшаб келаётир. Буни туриш-турмушимиз, ҳаёт таризимизда ҳам кўриш мумкин.

Юзлаб йиллар халқимиз бошига битмас-туганмас балоларни ёғдирган пахта сиёсати келтирган қулфатлар ҳақида бугунги ёшлар кам нарсა биларди. «Оқ олтинни олтин қўллар яратади» деган баландпарвоз шiorлар остида неча авлод умри қуйиб кетганини, маҳруҳ ва касалманд болалар, бутун умр қадоқ қўллари билан ер тирмалаб, косаси оқармаган одамлар тақдир ҳақида ўйлаганда ҳар қандай виждонли одамнинг кўзида ёш ҳалқаланади...

III

1986 йил ноябрда КПСС Марказқўми Бош котиби Михаил Горбачев расмий ташриф билан Ҳиндистонга сафар қилади. У Тошкентда тўхтаб ўтади ва аэропортда республиканинг ўша вақтдаги раҳбарияти билан суҳбатлашади. Улар «тозалаш» борасида олиб бораётган мудҳиш ва қаҳшатқич ишлари ҳақида ҳисоб беради.

Аммо Бош котиб бу ишларни қониқарсиз, деб топади. Айниқса, республикада диний маҳдудлик, бидъат ва хурофотга берилиш авж олганини алоҳида таъкидлайди. «Совет Ўзбекистони» газетасининг ўша даврдаги таҳламини кўздан кечирсангиз, Бош котиб: «Диний маросимларга қарши қатъий ва муросасиз кураш олиб бориш, атеистик пропагандани кучайтириш зарур, бу ишда ҳеч қандай муросасозликка йўл қўйиб бўлмайди», дея тимқора ҳарфларда уқтирганига гувоҳ бўласиз.

Хуллас, ўша йили аҳолини атеистик руҳда тарбиялаш мавзуида ягона сиёсий кун ўтказилди. Диний, умуман, арабча ёзувдаги китобларни йиғиб

йўқ қилишга қарор қилди... Уларнинг қўлидаги гербицид ва дефолиант мамлакат учун қиргин, очарчилик ва қаҳатчилик туғдирувчи қурол эди, аслида...».

Олимнинг ёзишича, Жанубий Вьетнамга 90 минг тонна гербицид ташланган. Ва бу мудҳиш оқибат келтириб чиқарган.

Ўзбекистонда эса фақат 70 — 80-йилларнинг ўзида ҳар гектар ерга солинган гербицид — 2,2, дефолиант — 16,2, инсектицид 36 килограмми ташкил этади. Энди ўзингиз ҳисоб-китоб қилинг. Ўша вақтлар 4 миллион гектардан ортқ майдонга пахта экилган. Ва энг зарарли дефолиант — бутифос қўлланилган.

Натижада эса ўша вақтда республикада оналар ва болалар ўлими, камқонлик, юкумли сариқ ва жигар-буйрак тоши, ошқозон-ичак, тиф ва паратиф, қоқшол ва бруцеллёз каби касалликлар кенг ёйилган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг 1988 йил 4 ноябрдаги сонига Қорақалпоғистон аёлларининг 90 фоизи анемияга мубтало бўлгани таъкидланади. Навоий туманидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида эса 2 315 нафар бола бўлиб, улардан 45 фоизининг организми касал

улкан ер ости ва усти бойликларига эга мамлакат аҳолиси нима учун оғир турмуш шароитига мубтало эди. Улар нега муҳожирлик йўлини танлашга мажбур эди, нега миллат ўғлонларининг қадди камондай букилиб қолди?

Албатта, бунинг ўзига яраша сабаблари бор эди. Улардан бири шуки, иттифок қулагач, биздаги ўша пайтдаги раҳбарият, афтидан, мамлакат иқтисодиётини собиқ марказ таъсиридан тезроқ ҳалос этишга киришди. Бу эса бутун иттифокни ўргимчак тўридай қуршаб олган саноат ҳалқасидан, умуммеханизмдан узилишни тақозо этарди. Унга кўра, фаолияти иттифокдошлар, асосан, Россияга қарам бўлган завод ва фабрикалар конвейерлари бирин-кетин тўхтатилди. Холисанилло айтганда, бу қарорни миллий суверенитетни мустаҳкамлаш, тезроқ мустамлака таъсирларидан чиқиш йўлидаги қадам сифатида олқишлаш мумкин эди. Бироқ қутилмаганда бу иш ўз акс таъсирини кўрсата бошлади. 90-йиллар бошида узил-кесил, билвосита назардан четга сүриб қўйилган пойтахтдаги «Тошкент авиасозлик заводи», «Ташсельмаш», «Ўзбексельмаш», «Тошкент трактор заводи»,

МИЛЛАТПАРВАР

олиш ва ўтда ёқиш авж олди. «Наврўз» айёми таққиланди ва унинг ўрнида «Навбаҳор» деб аталган замонавий байрам ўтказиш тавсия этилди. Сумалак пишаётган дошқозонлар тўнқарилди. Дафн маросимида жаноза ўқиш, Аллоҳ таоло номини зикр этиш, қабртошга ҳилол тасвирини солиш, ҳатто чопон кийиш ман этилди. Бусиз ҳам «Ўзбек иши», «қўшиб ёзиш» деган таҳқирлар, авж олган «кама-қам» халқ юрагини ўртаб юборган эди. Устига-устак, ўша кезлар марказда ўтирган «ақили»лардан бири қабристонлар билан ҳам қизиқади: «Қаранг, қанча ер исроф бўп ётибди! Бузиб, пахта экиш керак! Ўлганларни кремация қилиш зарур!» дейди...

Пахта сиёсати шундай эди. У тириклар туғул марҳумларнинг руҳини чирқиратишдан ҳам тоймаган. Умумий маънода гапирганда, Туркистонни пахтанинг қулига айлантириш замирида уч дарёни бўғиб ташлаш, денгизни қуритиш, шу тарика бу заминда яшаётган халқни қарам қилиш сиёсати этади. Бу — яқин ўтмишда, яъни собиқ иттифок даврида бошланган эмас, бу — азалдан бор гап.

Сиёсатчилар орасида гоҳ пинҳон, гоҳ ошкор бир суҳан айлиниб туради: «Евроосиёга ким эгалик қилса, дунё тақдирини ўша ҳал қилади». Николас Спайкмен эса уни бир оз соддалаштириб, «Евроосиё сув манбалари кимнинг қўлида бўлса, дунёни ўша бошқаради», дея баён этади. Очқик айтганда, Сирдарё, Амударё ва Зарафшонни ким жиловлай олса, икки дарё ораси унинг измида бўлади, деган фикр бу.

Яқинда ижтимоий тармоқлардан бирида мавзуга яқин қизик бир фактга кўзим тушди. Унда шундай дейилади: ...1872 йил 14 ноябрда Туркистон генерал-губернатори Фон Кауфман император Александр II га: «Биз Орол ҳақида ўйлашимиз керак! — деб хат ёзади. — Шундай қилайликки, Амударё билан Сирдарёнинг суви пахтазорларда қуриб битсин! Оролга бўлса, Сибир дарёларини окизган маъкул. Шунда биз Туркистонни ҳамisha қўлда тутиб турамиз. Ва Русияга қарам қилиб оламиз».

Мана шу сиёсат асрлар давомида ҳукм сурди. Уч дарёга банд солиб, қурилган сув омборлари, қумга сингиб кетувчи Қорақум канали — шу сиёсат маҳсули. Оқибат, Орол денгизи қуриди. Иқлим ўзгариб, турли хасталиklar уричди. Пахта яккахокимлиги тупроқни ўлдирди. Ернинг мелiorатив ҳолати ҳеч кимни ўйлантирмай қўйди. Ва энг мудҳиш томони, мустабид сиёсат оддий бир экинни мафқуралаштирди ва жамиятни унинг қулига айлантирди...

Пахта сиёсати келтирган қулфатларни ёрқинроқ тасаввур қилишга қуйидаги мисоллар ҳам қўмақлашиши мумкин.

Ўша замонлар ҳар йили ерга тонналаб пестицид ва гербицид солинган, гўза баргини тўкиш учун кўлдан-кўп дефолиант сепилган. Заҳриқотил эса гўза барги билан бирга аҳоли саломатлигини ҳам тўкиб кетган эди. Буни тасаввур қилиш учун россиялик академик Владимир Соколов Вьетнамдаги кимёвий уруш ҳақида ёзган мақолани кўздан кечириш кифоя. «Вьетнамда биз эр жинояти — нафақат халққа, балки унинг замани ва тирик мавжудотга қарши қирғинбаротга гувоҳ бўлдик, — деб ёзади у. — Табиатнинг жамики жонли аъзосига нисбатан ваҳиййларча қилинган чексиз қабохатни кўриб, ёқа ушламаслик ҳеч мумкин эмас. Халқ иродасини синдира олмагач, босқинчи унинг яшаш манбаини

юқтирмаслик ва касалга қарши курашиш, яъни имунитет ҳосил қилиш қобилиятидан маҳрум бўлган. Бу қулфатни келтириб чиқарган якяёга ягона омил — пахта якказироатчилиги! Ва уни восита қилиб, заминга сепилган турли заҳриқотиллар эди, албатта!

Ўйлаб-ўйлаб, ҳайрон қолсан киши, қон ютиб, заҳар ютиб, мислсиз ҳосил етиштирсан, аммо магазинда кафанликка сурп топилмайдил!

Хўш, бу адолатданми?!

IV

Таассуфки, пахта яккахокимлиги мустақилликдан кейин ҳам тўлиқ барҳам топган эмас. Кечаги кунгача мактаб ўқувчилари, талабалар, ўқитувчио шифокорлар, умрида бусасасидан нарини кўрмаган қишлоқлардаги мунис ва мушטיפар опа-сингилларимизда ҳаёти худди мустабидлик кимларидегидек далада ўтганини бугун кимдан яширамиз? Пахта мавсумида давлат идоралари, жамоат қорхоналари ва хусусий ишлаб

чикаришда меҳнат қилаётганларнинг ўзи шундоқ ҳам қора қозонини қайнатишга зўрга етадиган маоши «бириктирилган пахта штабига» деган ваз билан қайтариб қилинишини бекитишнинг иложи борми бугун?! Образли қилиб айтганда, биз маданий ўсимлик, деб атайдиган пахта турли сиёсий воситалар таъсирида ғайиринсоний бир «жазо машинаси»га айлантирилдики, у элнинг косасини оқартириш ўрнига, шўрини қуритди. Қолаверса, пахта якказироатчилиги мамлакатни нафақат бир қутбли аграр мамлакатга айлантиргани, балки уни етиштиришда репрессив усуллар қўлланилгани боис турли даражадаги халқро молиявий ва сиёсий ҳақдорларга ҳам гирифтор этганини ва бу аҳоли турмушида мудҳиш из қолдирганини бугун яхши биламиз. Энг ёмони, иқтисодиётнинг маълум бир тармоқларга қарамлиги, бошқарувдаги ўжар консерватизм, техник ва маъмурий қолюқлик бошқа оғир муаммоларни ҳам келтириб чиқарди. Хусусан, ишсизлик омили улар орасидаги энг «қайноқ»ларидан бири бўлди. Хўш, нега бундай бўлди, тупроғига чўп суксанг кўқарадиган,

Энг аввало, кўзга ярқ этиб ташланадиган жиҳат шу бўлдики, бошланган ислоҳотлар натижасида давлатнинг жамиятга, одамларга риторикаси — муносабати ўзгариб кетди. Янги ҳукумат ишни илгаригидек мавжуд вазиятни жамиятни, фуқароларни айблаш йўли билан ҳаспўшлашдан тийилиб, бундай абгор ҳолга тушишда тизимнинг, давлатнинг айби, камчиликлари нималардан иборат эканини аниқлашдан бошлади. Ва ўз ўрнида мавжуд вазият ва аҳвол учун халқидан кечирим сўрашга, муаммоларни тан олишга ўзида куч, сиёсий ирода топа олди. Энг оғир муаммо — миграция масаласи очиқ кун тартибига чиқди. Мамлакат тарихида илк бор жамиятимизда камбағаллик илдиз отгани, турмуши оғир одамлар мавжудлиги тан олинди.

Президент 2018 йил Сурхондарё вилоятига ташрифи давомида ўша кунлари Қозоғистоннинг Оқтўба вилоятида фожиаи ҳодиса туфайли ҳалок бўлган фарзандларимиз руҳига Қуръон тиловат қилиб, «бунда бизнинг, давлатнинг ҳам айби катта», дея надомат чекиши давлатнинг одамларга, элга қараши қай йўналишга ўтганини аниқ ифодалаб берди, десам, янглишмайман.

V

Агар Мирзиёевни мақташ, қўлларга кўтариш керак бўлса, унинг миллат олдидаги шу хизматининг ўзи ҳам етиб ортади. Бироқ мени бир савол — «бизда янги даврда бу ишларни кўрадиган, баҳорлайдиган ва кенг оммага тушунтириб берадиган қатлам — зиёлилар қатлами шаклланми?» деган савол мудом ўйлантиради.

Афсуски, бундай ишларга деярли безъетибор бўлиб қолдик. Бу вазифаларимиз четда қолиб, кўпчилигимиз ижтимоий тармоқларда яширин имзо остида бир-биримизни бадном қилиш ва бундан пинҳона хузур-ҳаловат топишни ўзимизга эп билиб ўтирибмиз. Қолганлар эса масаланинг моҳиятини тўлиқ англамай, нима ишлар бўлаётганини чуқур тушунмай, қора костюм-шимда, бўйнига машҳур брендли бўйинбогини боғлаб, телевизорда ва турли минбарларда чумал маърузалар ўқиш билан банд.

Аммо ҳаётга чуқурроқ назар ташлайдиган, «одамларга шу керакми, ахир халқни шунча йил куруқ гаплар билан, тупуруқсиз интервьюлар билан бездириб юбормадикми?» дейдиган валломат топилмади.

Ёпиқ жамиятлар нафақат турмушни, балки дунёқарашни ҳам турғунликка мубтало қилишини биз кўп кўрганимиз. Шу маънода гапирганда, бугун ҳам сезиларли тарзда жамиятда филистер — ўзини илмли сановчи тор фикрли кишилар қатлами шаклланини кўриш мумкин.

Маили, ҳозир гап бу хусусда эмас. Бошлаган мавзумимиз мамлакатимизда тизим ва одамлар турмушини бошқа кутбга кескин буриб юборган фавқуллодда ислоҳотлар тўғрисида эди. Ва бу қилинаётган ишлар, гарчи бизнинг илмий жамоатчилигимиз, матбуотимиз назаридан четда қолаётган эса-да, халқро ҳамжамият буни зийраклик билан кузатиб турганини сезиш унчалик қийин эмас.

«Шавкат Мирзиёев Президент этиб сайлангандан бери ўтган йиллар мобайнида валютани либераллаштириш, мажбурий меҳнати бартараф қилиш ва чиқиш визасини бекор қилиш сингари кенг қамровли ислоҳотлар жараёнини бошлаб берди. Бу инвесторларни ҳам, аҳолини ҳам илҳомлантирди юборди...

...Мирзиёев ҳокимиятга келган пайт Ўзбекистон банкротлик жари ёқасига келиб қолган эди. 13 йил бош вазир бўлиб ишлаган прагматик иқтисодчи ва янги Президент Ўзбекистонни кўшнилларга очиш ҳамда савдо-сотик ва чет эл инвестицияси йўлидаги тўсиқларни олиб ташлаш бўйича жадал қадамлар қўйди. Ҳуқуқшунослар ва компаниялар наздида

ислохотлар жараёнининг жадаллиги ва кўп нарсаларни кўзлаётгани ҳамда пул сиёсати ва иқтисодиёт либераллаштирилаётгани вақти-вақти билан хайратомуз бўлиб кўринди», деб ёзади «Россия ва Евроосиё» дастурининг тадқиқотчиси Кейт Маллинсон chathamhouse.org сайтида эълон қилинган «Ўзбекистон Президенти қутилган ва катта умидларни рўёбга чиқара оладими?» («Can Uzbekistan’s President Meet Raised Expectations?») номли мақоласида.

Ҳақиқатан ҳам, бугун жуда оддий гапга айланиб қолган кўп муаммолар ўз вақтида миллий инқироз даражасига кўтарилгани ҳали кўпчилигимизнинг ёдимиздан чиққан эмас. Биргина конвертация муаммоси туфайли қанча сарсон-саргардонликларни бошдан кечирмадик. Ёки ёпиқ сиёсат ортидан минг йиллар кўни-кўшини яшаб келган қардошлар билан деярли юзқўрмас бўлиб кетишимизга оз қолгани ҳақида ўйлаш кишини мудом хавотирга солади. Эндликда минтақага очилиш, қўшнилар билан муносабатларни «тўғрилаб олиш» ҳақида гапириш жуда жўн нарса. Бугун марра жуда юқори олинган: миллий жамиятларда интеграция-минтақа интеграцияси ҳақидаги гаплар, қақириқлар тез-тез қўлоқа чалина бошлади.

Бу, шубҳасиз, Марказий Осиёдаги метрополия давлат ҳисобланмиш Ўзбекистоннинг янги сиёсати билан бевосита боғлиқ.

«Илгари, — дейилади, — «Вестник Кавказа» интернет нашрида берилган «Шавкат Мирзиёевнинг 4 йиллик Президентлик даврида Ўзбекистонда қандай ўзгаришлар юз берди?» мақоласида. — Ўзбекистон деганда, биринчи навбатда, пахта ёдга келарди, ҳозир бундай эмас. Бугунги кунда Ўзбекистон 42 мамлакатта махсулот экспорт қилади, 2019 йилдан бошлаб янги 59 турдаги махсулот четга чиқарила бошланди. 2020 — 2030 йилларда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ҳўжалигини ривожлантириш стратегияси доирасида агробизнес юритиш учун қўлга муҳит яратиш дастури амалга оширилмоқда. Қишлоқ ҳўжалиги майдонларидан оқилона фойдаланиш, ҳосилдорлиқни ошириш ва етиштирилаётган экинларни диверсификация қилиш икконини берадиган кластер тизими ташкил этилди. Ўзбекистон россиялик ва хитойлик ҳамкасблари билан қишлоқ ҳўжалигини янада ривожлантириш мақсадида илмий тадқиқотлар базасини яратмоқда, халқроқ ташкилотлар эса Ўзбекистон ҳўкумати дастурларини амалга ошириш учун кредитлар ажратмоқда...».

Мана шу иқтибоснинг ўзиёқ Мирзиёев раҳбарлигида амалга оширилган ва оширилаётган ислохотларнинг самарасини аққол исобат этади, назаримда. Энг муҳим далилини эса бугун барча ўзининг ҳаётида кўриб турибди — мавсумий ташвишларимиздан бири бўлган «пахта» атамаси ҳаётимиздан аллақачон чиқиб кетди.

VI

Ақсарият ҳолларда бизда «халққа қайишиш», «эл корига яраш, унга жонфидолик қилиш» каби бирикмалар пафосга тўйинган адабий матнларга зеб берувчи метафорга сифатида ишлатиб келинди.

Тўғриси, деярли баддий ўйидрмага айланиб қолган бу сифатларнинг воқеликдаги ифодасини жуда кам кўрганмиз. Мирзиёев эса буларни воқеликка айлантира олди.

Мен юқорида Нигерияда гаровга олинган 300 нафар норасида қизни, Қозогистон чўлларида шахид кетган фарзандларимизга Президентнинг маҳзун муносабати ҳақида беқорга эсламадим. Зотан, шу воқеалар фонида мамлакат ижтимоий-мафқуравий ва сиёсий ландшафтидаги бурилиш ёрқинроқ кўринади. Қолаверса, бугунгача беш босқичда амалга оширилган «Меҳр» лойиҳаси орқали жаҳоннинг уруш кетаётган ўтли-оловли нуқталаридан фуқароларини бўлган юзлаб аёллар ва болаларнинг Ватанга қайтарилиши ҳамда уларга тинчу осуда яшашлари учун барча зарур шароитлар яратиб берилгани янги сиёсатда жамиятдаги муаммоларга янгича ракурсдан қараш тамойили қатъий кун тартибига кирганини кўрсатиб берди. Ҳолбуки, бунгача биз уларни, адашган, алданиб қолган кўплаб опа-сингилларимизни «Ватан хоинлари», «ортфурӯшлар» дея таҳқирлаш билангина чекланиб келдик.

Умуман олганда, Президентнинг масалага бундай кенг ва фалсафий нуқтаи назардан қарашига бошқа сабаблар ҳам туртки берган бўлиши мумкин. Бу ерда гап фақат меҳр-шафқат, давлатнинг ўз фуқароси олдидаги «оталарча кечиримлилиги» ҳақида, десак, моҳият кемтик қолиб кетаётгандек туюлади менга. Назаримда, Президент бу нуқтада масаланинг бошқа нозик жиҳатларини ҳам ҳисоба олгандай. Хусусан, кейинги пайтларда тадқиқотчилар томонидан оловли нуқталардаги террорчи тўдаларга қўшилиб қолганларнинг ҳаммаси ҳам мутаассиблар эмас, улар орасида чорасизликдан ёки алдов орқали гуруҳларга қўшилиб қолганлар ҳам бор. Ва бундайларнинг кўпчилиги уйини ташлаб чиқиб кетишига Ватанидаги адолатсизликлар, ишсизлик ва кун кўриш даражасининг ўта пастлиги сабаб бўлган, деган қарашлар тез-тез илгари сурилмоқда.

Масалан, Жорж Вашингтон университети қошидаги Европа, Россия ва Евроосиё тадқиқотлари институтининг «Марказий Осиё» дастури беб-

сайтида Марказий Осиёда Ислом дини тадқиқотчиси Ной Таккернинг (Noah Tucker) «Terrorism without a God: Reconsidering Radicalization and Counter-Radicalization Models in Central Asia» («*Худосиз терроризм: Марказий Осиёдаги радикаллашув ва радикаллашувга қарши кураш моделларини қайта кўриб чиқиш*») деб номланган тадқиқотида айни шу ҳақда сўз боради.

Тадқиқот сўзбосисида Марказий осиёликларнинг Суриядаги урушга сафарбар қилинишига миссионерларнинг даъвати эмас, жамиятлардаги адолатсизлик сабаб бўлгани айтилади. Марказий Осиёдаги зўравон экстремизм дин рамзлари, риторикаси ва этиқорддан фойдаланишини инкор этмаган ҳолда, минтақадаги кишилар ижтимоий, сиёсий ёки шахсий муаммолардан келиб чиқиб радикаллашувга ҳамда ўша муаммоларни радикал тарзда хал этишни таклиф этадиган гуруҳларга қўшилишга интилишини айтиб, диннинг зўравон экстремизмга сафарбар қилишдаги роли керагидан ортиқ баҳолаб юборилаётгани таъкидланади. Ной Таккер 2016 ва 2018 йилларда минтақа давлатларида ўтказган тадқиқоти натижалари ва француз олими Оливье Ройнинг Европада Суриядаги урушга жангариларни ёллаш амалиёти ҳақидаги фикрига асосланиб, «исломнинг радикаллашувви» эмас, «радикаллашувнинг исломлашиши» ҳақида гапириш кераклигини айтади. Масаланинг ўта нозик бўлган бу жиҳати ҳақида ўйлаб кўришга, албатта, ҳар қандай ҳукуматнинг ҳам сиёсий иродаси дош беролмайди. Кўпчилик давлатлар сиёсий элитаси бунга аллақачон узил-кесил чизик тортиб ҳам қўйишган: улар «адашганлар», «Ватан хоинлари», тамом вассалом!

Аммо гап тирик одамлар, шу заминда туғилиб ўсган юрт фуқаролари ҳақида кетар экан, уларнинг ҳақ-хуқуқлари, инсоний кадр-қиммати, қолаверса, хато йўлга етаклаган сабаблар моҳияти билан ҳам ҳисоблашиш керак бўлади, назаримда.

Мирзиёев шу йўлдан борди. Ўт-оловнинг ичида дарбадар кезиб юрган миллатдошларини бало домидан олиб чиқди, уларни эшитди, уларга меҳр берди. Бу давлатнинг, янги ҳукуматнинг узоқни кўзлаган стратегиясими, бошқа муҳим жиҳатлари борми, буни тарих айтаяди. Бироқ мен бу ўринда яна бир бошқа жиҳат ҳақида гапирмоқчиманки, у бошлаган мавзумизни тўлдиради, назаримда. Гап Президентнинг шахсияти, ўзлиги, кенг маънода айтганда, характери ҳақида. Ўтган асрнинг сўнгида биз Жиззах вилоятида бир сафда ишлаганмиз. У киши ҳоким, мен вилоят ташкилоти раҳбари. Бир кунги ярим тунда телефон бўлди. Шавкат Миронович! Бундай воқеаларга ўрганиб қолганим учун оғринмадим. У бўғиқ ва тунд овозда гапирди: ухламаганимдингиз, тез идорага етиб келинг! Бордин. Ҳоким даргазаб эди. Мендан бугун чет эл ОАВларидан бирида чиққан мақолани ўқиган, ўқимаганимни сўради. Ўқимаганимни билгач, қўлидаги қоғозни узатди. Бу ўша мақоланинг нусхаси эди. Мақола бошдан оёқ ўтмишимиз, халқимиз тарихи, миллатимиз шаънини таҳқирловчи руҳда ёзилганди.

— Шу гаплар тўғрими, — деди у киши менга ва жавобни ҳам ўзи берди. — Асло ундай эмас! Бизнинг қандай миллат эканимиз, боболаримиз нималарга

қодир бўлганига тарих гувоҳ. Ўзбек халқини таҳқирлашга, номини қора қилишга ҳеч кимга ҳуқуқ берилмаган. Буни мен шу элнинг бир фарзанди сифатида айтаяпман. Керак бўлса, бу ишнинг ортида турганлар билан юзма-юз урчашшга ҳам тайёрман. Бизнинг жафокаш ва жўмард халқимиз бундай чиркин итдаолардан юқори туради. Ундайларга муносиб жавоб беришимиз керак. Зеро, бизнинг қимлигимизни, қандай шавкатли, тарихда доим ўзининг галини айтиб келган миллат эканимизни бисин ва кейинги сафар биз ҳақимизда ўйлаб гапирсин. Ўша кеча тонггача у киши билан бирга мақолага жавоб тайёрладик. Эрталаб Шавкат Мироновович пойтахт билан гаплашди. Бироқ марказдан «майда-чуйда гапларга аралашмаслик

керак, эътибор қилманг», деган жавоб бўлди...

Мен ўшанда Шавкат Миронововични қайта кашф қилганман, ким билан ёнма-ён ишлаётганимни билиб ҳайратланганман, қалбимда чексиз гурур туйганман. Ўйлайманки, ушбу воқеа мазмун-моҳиятига кўра, Президент нега бугун жангтоҳлардан фуқароларимизни олиб келаётгани, уйдан тирикчилик илинжида чиқиб ярим йўлда балога дучор бўлган шахид фарзандларимиз ҳақида оғир «ох» тортиб гапириши ва яна нега кейинги пайтларда хорижда мардикор бўлиб юрган болаларимизни тезроқ уйга — Ватанга қайтариш зарурлиги тўғрисида бот-бот қуйниб гапираетгани сабабларини очиб беришга хизмат қилиши мумкин. Ва яна ўйлайманки, ушбу омил бу ўринда тадқиқотчиларга бошқа турли сиёсий концепциялару стратегияларни кавлаштириб юришга ўрин қолдирмаслиги ҳам мумкин.

VII

Ўзбекистон ижтимоий-сиёсий тизимида «оҳанг» — ақцент ўзгарганини бир бутун қилиб, одамларга, уларнинг тақдирига бўлган қараш бошқа томонга йўналгани билангина ифодалаш, эҳтимол, камлик қилар. Нега десангиз,

ҳодиса Ўзбекистон тарихида ҳеч қачон бўлган эмас. Илгарилари бир вилоятдаги сой устига бундайроқ кўприк курсак ёки врачлик амбулаториясини ишга туширсак, қанча шов-шув қилар эдик. Барча телеканаллар, расмий матбуот саҳифалари шу воқеалар тафсилоти билан тўлиб кетарди.

Бугун ундай эмас. Ҳаммаси ўз йўлида, тартиб билан олиб борилаётир. Ортиқча ҳаяжонга берилиш, қарсақбозлигу мадҳбозликлар йўқ. Барчаси ўзи шундай бўлиши керак бўлган ишлардек шовқин-суронсиз бажарилмоқда. Ва бунга қўниқиб ҳам қолдик. Шу сабаб мен ҳозир мазкур лойиҳа орқали амалга оширилаётган ишлар қўламини кўрсатувчи тафсилотларни бирма-бир санаб, вақтингизни олмоқчи эмасман. Фақат бу хайрли ишларнинг ижобати сифатида бир мисолни келтираман.

Яқинда матбуотда Сурхондарё вилоятининг Олтинсой туманида яшовчи Насиба Атамуродованинг Президентга ёзган мактуби эълон қилинди. Ўз мактубида у Юртбошимизга шундай мурожаат қилади: «...*Ижозат берсангиз, Сизга бир фарзанд ўз отасига ҳурматини изхор этгандай мурожаат қилсам. Зотан, Сиз менга отам, туғишганларим қилолмаган яхшилиқни, беролмаган меҳрни бердингиз. Ҳаётга, яшашга бўлган қарашларимни ўзгартирдингиз. Мен энди ҳечам кўқмай яшайман. Биламанки, мен ташлаб қўйилмаганман, ортимизда Сиздек суянгимиз ва меҳрибонимиз бор*».

Ёнида ота-онаси, туғишганлари бўла туриб, икки ногирон боласи билан уй дейишга арзимайдиган қулбада эски шолча устида болаларини бағрига босганча дунё кўзига қоронгу бўлган, ишсиз, деярли жамиятдан суриб чиқарилган бир муштипарнинг «Аёллар дафтари» доирасида Президентимиз томонидан барча жиҳозларга эга бўлган уй билан таъминлангани, доимий даромад манбаига эга бўлганидаги қувончини сўз билан ифодалаш қийин, албатта. Энди айтинг, шундай ҳолатдаги меҳрга зор, ёрдамга маҳтал бир кўнглининг диддан чиқарган гапларини ким самимий эмас, деб инкор эта олади?!

Бугун мамлакатимизда Насибага ўхшаган, шароити оғир, ёрдамга муҳтож тўрт юз мингдан ошиқ хотин-қизлар рўйхатга олинган. Бунинг учун Президентимиз топшириғи билан ташкил этилган ишчи гуруҳ республика бўйича олти ярим миллиондан ортиқ хонадонларга бирма-бир кириб, шароитни, мавжуд аҳволни ўрганиб чиқди. Рўйхатга кирилган хотин-қизлар билан индивидуал ишлаш, уларни камбағаллар ва чорасизлик ботқонидан чиқаришнинг аниқ механизмлари амалиётга татбиқ этилди. Айни қуларда кўзланган мақсадга эришиш учун астойдил ҳаракат қилинмоқда. Бу юз минглаб тақдир синовлари, турмуш ва рўзгорнинг оғир юкидан қадди эгилиб қолган мунис ва муҳтарам опа-сингилларимизнинг елкаларига офтоб тегади, дегандир. Шунаа фуқаро ҳаётдан, кўраётган кунидан рози бўлиб яшайди, дегандидр.

Бир нарсa хайратланарлики, одам эътибор бермаса, атрофида кенаётган ҳаётга хиддий назар ташламаса, ҳаммаси жойида кетаётгандек умри ўтавераркан. Шундоққина ёнгинасида куни ўтмай қийналаётган, ҳатто яшашга уйи йўқлигидан ертўлаларда, ташландиқ қулбаларда кун кечираётган, арзиманган касаллик билан, қўли калталиғи боис, ўнлаб йиллардан буён олишиб ранги сомон бўлиб қолган, ҳатто ўлиб кетаётган одамлар борлиғи ҳақида ўйлаб ҳам қўлимс экан. Атрофида минглаб чорасиз етим-есирлар Яратганга нола қилиб, тунни тонгга улаётганини билмас экан...

Президент Мирзиёев иш бошлаган илк кундан эътиборни шу жиҳатга — халқнинг ҳаётига, турмушига чуқур назар солишдан бошлади. Шу ўринда мен бир фикрни айтиб кетишни истардимки, кўпчилик «дўстларимиз» бугун олиб борилаётган ишларни қасддан баъзи сиёсий воқеалар билан боғлашга, Президентни шу орқали «очко» олмоқчи, дея иддао қилишга уринишади. Лекин факт шунки, у бу ишларга бугун эмас, вазифага киришмасдан олдин бел боғлаган эди. Турли гуруҳлар бурчак-бурчак бўлиб пинҳона шивир-шивирлар авж олган 2016 йилдаёқ Мирзиёев мамлакатда тинчлик ва хотиржамликни мустаҳкамлаш, одамларнинг, айнқиса, аёллар ва ёшлар турмуш тарзи ҳақида хиддий ўйлаб қўриш ҳақида гапирган эди. Вазифага киришгач эса биринчи қўл урган йирик амали шу бўлди.

Мана шу ўтли ҳатто ортидан жамиятда ва бошқарув платформасида «Темир дафтар», «Аёллар дафтари» ва «Ёшлар дафтари» деган атама — истилоҳ пайдо бўлди. Дунё давлатчилиғи ва жамиятшунослиғи илмида учрамайдиган бу ноёб тизим бугун ўз «сўзи»ни айта бошлади. Мен ўзим

бевосита «Аёллар дафтари» тизимининг «ичида» бўлганим учун у орқали амалга оширилган улкан ишлар, хайрли ҳаракатларни сизга рақам ва кўрсаткичлар орқали қисқагина баён этиб беришим мумкин.

Мана, эътибор қаратинг: бугунгача мамлакатимизда «Аёллар дафтари»га киритилган 432781 нафар хотин-қизнинг 246309 нафари (56,9 фоизи)нинг муаммоси ҳал этилишига, шу жумладан, ижтимоий ҳимояга муҳтож, ишсиз бўлган 253210 нафар хотин-қизнинг 208975 нафари (82,5 фоизи)нинг бандлиғи таъминланишига эришилди. Бу шунча хонадоннинг чироғи ёрқинроқ порлади, шунча одамнинг қалбида яшаш шавқи пайдо бўлди, ҳаётдан розилиғи ортди, дегани.

Юқорида айтганимдек, Президент бу борадаги ишларни уддалаш учун ут триллион сўмдан ошиқ маблағ ажратди! Бир томонда глобал иқтисодий инқироз, иккинчи томондан пандемия, қолаверса, ўтган йили ҳаётимизда юз берган табиий фалокатлар талафотлари батамом битиб улгурмаган бир шароитда бунча маблағ, ҳаракат, энг муҳими, шу ишларга истагу иштиёқ қайдан пайдо бўлаётир?!

Нима, бу ишлар ўз-ўзидан бўлади, деб ўйлайсизми? Ҳаётда ҳеч бир нарса ўз-ўзидан бўлиб қолмайди. Бедорлик, уйқусиз тунлар, азоб-уқубат ва заҳматлар ҳосиласи сифатида юзага келади — Тинчлик ҳам, Ободлик ҳам, Тараққиёт ҳам, Халқ фаровонлиғи ҳам.

Қолаверса, бугунги тўлғам, нотинч ва таҳликали замонда бунга эришиш осон иш эмас. Лекин бу ишлар бўлмоқда, илгаригидек қорғозлардаги ҳисобот тарзида эмас, кўз ўнгимизда юз бермоқда. Эндликда ишсиз ва даромадсиз қолиб, қайга бошини уришни билмай юрган, бугун эса ишли бўлиб, рўзгорини тебратётган муштипар опа-сингилларимизнинг дилтортар хангомаларини ҳар қадамда эшитиши мумкин. Неча йиллар тўшакда михланиб ётган, қаровчисиз ва кўмаксиз, етим жигарбандларининг мунгли қароқларига боқолмай нигоҳлари ерга қадалиб қолган, минглаб дардларига даво топган, тақдир синовлари ҳам қилган елкалари бир меҳрибон қўл тафтидан осойиш ва рағбат олган маъсумларимизнинг кўзларида ҳаётга, яшашга иштиёқ ўйгонганини сезишиниз кўп қийин эмас.

Мен Президент Шавкат Мирзиёев билан узоқ йиллар елкадош бўлиб ишлаётган одам, қолаверса, бир сиёсатшунос сифатида у кишининг шу Ватанни, Миллатни қандай севishi, ардоқлашини исобат этиб бера оладиган яна кўп мисоллар келтиришим мумкин. Лекин бу ишларни оддий одамларнинг ўзлари кўриб, ҳаётларида ҳис қилиб турганларида бунга ҳожат борми?!

VIII

Имом Ғаззолий «Ҳамма тўфону бало-қазолар ҳаётимизни бўзиш учун келмайди, уларнинг баъзилари йўлимизни тозалаш учундир» дейди.

Шу маънода, кейинги йилларда кўрган-кечирганларимиз — оғир синовлар бизни бир миллат сифатида бирлаштирди, ҳаётимизда учрайдиган бефарқлик, томир отиб кетган худбинлик каби иллатларнинг томирини қирқди, қалбларимизда бир-биримизга нисбатан меҳрни парвариш этди, десам янглишмаган бўламан. Буни ўтган йили содир бўлган воқеалар, қолаверса, бугун ҳам тинмаган, давом этаётган пандемия шароити мисолларида одамларимизнинг бир тану бир жон бўлиб ҳаракатга келганида кўриш мумкин эди. Ва бу миллатнинг бир бутунлигини, жиқслигини худди ўлчагичдек аниқ ифодалаб берди.

Бугун ҳам ўтаётган кунларимиз осон кечмоқда, деб ҳеч ким айтмайди. Турли қийинчиликлар, ечилиши керак бўлган муаммолар хали ҳам бор. Бироқ масаланинг кишини хурсанд қиладиган томони шундаки, эндиликда одамларга — халққа нисбатан қарашлар ўзгарди.

Инсоннинг инсондек яшашга ҳаққи борлиғига, энг муҳим жиҳат — адолат нуқтаи назаридан қарала бошланди ва бу қараш давлат сиёсатининг устувор йўналиши даражасига кўтарилди. Бу эса барча сиёсий ва мафқуравий қарашлардан кўра аълоси, асосийсидир.

Мудом Ватан ва Миллат қайғуси билан ёнган Шавкат Мирзиёев шу йўлни — халқнинг барча кесимлардаги озодлиғи йўлини танлади. Зикр этилган жараён ва ҳаракатлар эса буюк инсонпарвар ва миллатпарварни, чин маънода, Миллат Лидери сифатида тарих саҳнасига олиб чиқмоқда. Унинг эзгу ислохотлари билан эса янги Ўзбекистоннинг шонли тарихи, инсонийлик билан йўғрилган тараққиёти саҳифалари битилмоқда.

ОРОЛБЎЙИ МИНТАҚАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА АҲОЛИ ҲАЁТИНИ ЯХШИЛАШ ЯНГИ КЎЛАМ КАСБ ЭТМОҚДА

➡ **1** Ўзбекистоннинг сайёҳаракатлари халқаро ҳамжамият томонидан юқори баҳоланди ва бу юқорида қайд этилган резолюциянинг қабул қилиниши билан тасдиқланади. Биз Ўзбек дўстларимиз билан биргаликда БМТнинг 2030 йилгача бўлган даврдари Барқарор ривожланиш мақсадларини амалга оширишга муносиб ҳисса қўиш мақсадида "Бир макон, бир йул" лойиҳаси доирасида атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва "Яшил ипак йўли"ни барпо қилиш бўйича биргаликдаги сайёҳаракатларни давом эттиришга тайёриймиз.

Майкл Эдельштейн,
"Табиий офат: Орол денгизи ва унинг барқарор ривожланиш сабоқлари"
китоби муаллифи (АҚШ):

— Мен Оролбўйи минтақасига биринчи марта 2011 йил ёзида АҚШ ва Ўзбекистоннинг қўшма илмий лойиҳаси доирасида борган эдим. Ушунда нафакат қуриган денгиз, балки чўлға айланган минтақа билан ҳам юзлашдик. Бу ҳолат мени мазкур вазиятни яхшилашга ҳисса қўишга ундади, зеро, Орол денгизи ҳалокати иқлим ўзгаришига ҳам таъсир кўрсатади. Унинг мисолида минтақа қандай қилиб кучли экотизим ўзгаришларини бошдан кечирётганига ва уларга бардош беролмай азоб чекаётганининг гувоҳи бўлдик.

Афсуски, ўша пайтдан бери дунёдаги кўплай йирик сув ҳавзалари ҳам шундай оғир аҳволга тушиб бормоқда. Об-хавонинг ўзгариши ҳамма жойда кенг миқёсда ҳалокати таъсирини кўрсатмоқда. Биз нафакат табиатга нисбатан қўрсатилаётган босимни тўхтатиш йўлида тез ҳаракат қилишимиз, балки йўқ қилган нарсаларни қайта тиклашни ҳам ўрганишимиз керак. Орол денгизи аввалги ҳолига қайтмаслиги мумкин, аммо у экологик саломатлик минтақаси сифатида тикланиш шарт. Минтақани чўлланишдан сақлайдиган янги яшил майдонлар барпо этилиши зарур. Ер унумдорлигининг тикланиши натижасида аҳоли иш билан таъминланади, иқтисодиётни ривожлантириш учун зарур шарт-шароит яратилади.

Дунё аҳолиси Орол масаласи билан нафакат тузли чанглари тўхтатиш зарурати туфайли, балки ҳалокати вазиятни ўнглаш ҳамда бу борадаги мақсадларга эришиш мумкинлигини намойиш этиш учун ҳам шуғулланиши керак. Оролбўйида эришилган муваффақият бошқа минтақалар учун намуна бўлади.

Биз нафакат атроф-муҳит Оролбўйидаги каби тез таназзулга учраши мумкинлигига, балки одамларнинг бундай ўзгаришларга беварқар бўлмаслиги зарурлигига эътибор қаратишимиз керак. Барқарор ривожланиш шунчаки сўзда бўлиши мумкин эмас.

Минтақа муаммоларини ҳал қилиш бўйича менинг қарашларим "Табиий офат: Орол денгизи ва унинг барқарор ривожланиш сабоқлари" китобида, АҚШ ва Ўзбекистондаги кўплай анжуманларда, шунингдек, 2018 йил ноябрь ойида БМТнинг Нью-Йоркдаги бош қароргоҳида Оролбўйи минтақаси учун инсон хавфсизлиги бўйича кўп томонлама шериклик асосида траст фонди ишга туширилишига бағишлаб ўтказилган тадбирдаги маърузамда ўз ифодасини топган.

Барқарор ривожланиш ва атроф-муҳитни тиклашга қаратилган ушбу гоғлар кўп йиллар давомида турли муҳомадаларга сабаб бўлиб келаётган эди. Биз 2018 йил июнь ойида минтақага қилган сафаримиз чоғида Ўзбекистон раҳбарияти ушбу муаммага жуда ҳам катта эътибор бераётганига гувоҳ бўлдик. Бу эътибор юқорида номли келтирилган жамғармани ташкил этиш таъаббусида ҳам акс этди. Аҳоли турмуш фаровонлигини ошириш, минтақани қайта тиклаш учун янги туртки берилди.

Ўзбекистонда Орол денгизи ҳавзаси учун Халқаро инновацион марказ ташкил этилди. Бу эса гўёки ечимини топиб бўлмайдиган муаммоларни бартараф қилиш учун имконият тақдим этмоқда.

БМТнинг янги махсус резолюцияси Оролбўйи минтақасини ривожлантириш ва аҳоли ҳаётини яхшилашда янги кўлам касб этмоқда. Янги резолюция минтақани экологик инқироз зонасидан экологик инновация ва технологиялар зонасига айлантиришга ёрдам беради. Кейинги босқичда экологик фалокат оқибатларини бартараф этиш модели асосида минтақа экотуризм зонасига айлантирилади.

Орол минтақаси кенг кўламли экотизимларни тиклаш бўйича тадқиқотлар марказига айланиши керак, деб ўйлайман. Бу, шунингдек, гео-

сиёсий муаммоларни ҳал қилишга ҳисса қўшади. Барча қийинчиликларга қарамасдан, она заминга меҳр кўрсатиш, табиат ва инсон саломатлигини сақлаш зарурлигини англайди.

Матильда Димовска,
БМТ Тараққиёт дастурининг
Ўзбекистондаги доимий вакили:

— Ўзбекистон 2030 йилга қадар мамлакатни ривожлантириш стратегиясида муҳим ўрин тутадиган Оролбўйи минтақасига алоҳида эътибор қаратаётгани кўнақлидир. 2030 йилгача барқарор ривожланиш соҳасидаги кўп тартибнинг муҳим таркибий қисми "Ҳеч қимми эътибордан четда қолдирмаслик" тамойилига асосланган. Шу маънода, Қорақалпоғистон халқи Ўзбекистоннинг давом этаётган тараққиётида муҳим ўрин тутди. Ҳукуматнинг бу борадаги мажбуриятлари сиҳат-саломатликка хавф-хатар даражасини пасайтириш, чанг бўронларини қамайтириш ва ер майдонлари шўрланишининг олдини олиш учун денгизнинг қуриган ҳудуди ва унинг атрофида амалга оширилаётган яшил зоналар ташкил қилиш ва ер майдонларини тиклаш дастурларида акс этмоқда.

Кичик кўллар тизими тўғонлар қуришга инвестиция қилиш орқали экология ва гидрология тизимларини қисман тиклаш ва минтақани сув билан таъминлаш имкониятини ошириш учун ривожлантирилмоқда.

2017 йилдан буюн БМТнинг Оролбўйи минтақаси учун инсон хавфсизлиги бўйича кўп томонлама шериклик асосида траст фонди фаолият юритиб келмоқда. Унинг фаолияти БМТ ҳамкорлари, Ўзбекистон ҳукумати, Норвегия, Финляндия, Жанубий Корея, шунингдек, Европа Иттифоқи томонидан молиялаштирилмоқда.

Ўзбекистон ташаббуси билан кеча БМТ Бош Ассамблеясида қабул қилинган резолюция халқаро ҳамжамиятни Оролбўйи минтақасида барқарор ривожланишга қўмақ беришга даъват этмоқда. Мазкур ҳужжатнинг ғояси ҳукуматлар билан мавжуд муаммоларни ҳал қилишда янги ёндашувларни белгилашдан иборатдир.

Ушбу тамойил, кўп жиҳатдан, Оролбўйи минтақасини экологик инновация ва технологияларнинг интеграциялашган зонасига айлантириш концепциясида ўз ифодасини топган.

БМТ Тараққиёт дастури Ўзбекистон раҳбариятининг Оролбўйи минтақасини ривожлантириш борасидаги сайёҳаракатларини кўллаб-қувватлашни давом эттиради.

Ҳозирги кунда Оролбўйи минтақасини ривожлантиришнинг кенг қамровли "Йул харитаси" ҳукумат ва барча ҳамкорларнинг ташаббуслари асосида ишлаб чиқилмоқда.

Макс Сей,
Kingsley Strategic Institute
for Asia Pacific стратегик
тадқиқотлар институти ижрочи
директори (Малайзия):

— Аввало, Ўзбекистон ташаббусининг жаҳон миқёсида яна бир марта эътироф қилиниши билан табриклайман. Дунёнинг турли минтақаларида жойлашган 50 дан ортиқ давлатлар вакиллари резолюцияга ҳаммуаллиф бўлгани Ўзбекистоннинг халқаро миқёсдаги нуфузи тобора ошиб бораётганидан далолат беради.

Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан БМТ Бош Ассамблеяси томонидан қабул қилинган Оролбўйи минтақасини экологик инновация ва технологиялар зонаси, деб эълон қилиш тўғрисидаги резолюция ҳозирги кунда минтақа мамлакатларининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги сайёҳаракатларини билаштириш, биринчи навбатда, Орол денгизи қуришининг салбий оқибатларини бартараф этишда жуда муҳим ўрин тутди.

Шу нуқтаи назардан, Ўзбекистоннинг Оролбўйи минтақасига янги инновацион технологияларни жалб этиш, "яшил иқтисодиёт" тамойилларини ҳар томонлама татбиқ қилиш, чўлланиш ва экологик миграциянинг кенгрок олдини олиш, шунингдек, Марказий Осиёда сув-энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш борасидаги ташаббуслари халқаро эътиборга моликдир.

«Дунё» АА.

➡ **1** Мазкур резолюция асосида кўйидаги вазифалар амалга оширилади:

● Оролбўйидаги экологик, ижтимоий, иқтисодий, демографик вазиятни яхшилашга йўналтирилган минтақавий тадбир ва ташаббуслар бундан кейин ҳам кўллаб-қувватланади.

● Ҳудуд табиатини тиклаш ва яхшилаш, табиий ресурсларни сақлаш ҳамда аҳоли ҳаёт даражасини ошириш йўлидаги илмий тадқиқотлар янада фаолроқ рағбатлантириб борилади.

● Орол денгизи инқирози оқибатларини бартараф этиш ва минтақадаги экологик вазиятни барқарорлаштириш, денгизнинг қуриган туби-

да ўрмон мелиорацияси усулларини барқарор қўллаш йўли билан чўлланишининг олдини олиш, бу борадаги ҳамкорликни янада кучайтириш, ижтимоий-иқтисодий ривожланишни рағбатлантириш ҳамда иқлим ўзгари-

шга мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, инклюзив ва экологик барқарор иқтисодий ўсиш, энергия ҳамда сувни тежовчи технологияларни кўллаш чоралари

ғоят кўламдор. Улар амалга ошиши хисобига Оролбўйидаги вазият яна ўнланади. Табиий мувозанат тикланади, ҳайвонот ва наботот дунёси жонланади, одамлар ҳаётига маъно-мазмун қайтади.

Шулар асосида айтиш мумкинки, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан қабул қилинган ушбу резолюция Оролбўйи минтақасининг гуллаб-яшнаши йўлидаги дастурийлашма ҳужжат

қўрилади. Бу эзгу ишларга БМТга аъзо давлатлар, тузилма тизимдаги жамғарма, дастур ва халқаро молия институтлари жалб қилинади.

Кўрнби турибдики, вазифар

шига мослашиш, экотуризмни ривожлантириш ва бошқа чора-тадбирлар амалга оширилади.

● Минтақада фанлараро тадқиқотлар ўтказиш ва илмий-инноваци-

он ҳамкорликни амалга ошириш, эко